

LISTA TEMATÓW NA USTNY EGZAMIN MATURALNY

Z JĘZYKA POLSKIEGO

MAJ 2014

LITERATURA

1. Społecznicy w literaturze - ich siła i słabość. Przedstaw problem, analizując wybrane przykłady.
2. Różne odmiany współczesnego reportażu literackiego. Na wybranych przykładach zbadaj ich tematy, techniki, funkcje społeczne.
3. Scharakteryzuj współczesną lirykę religijną - jej problematykę i tendencje formalne – na podstawie analizy wybranych utworów trzech znanych poetów powojennych.
4. Artysta jako bohater literacki. Omów różne aspekty tego problemu - np. autobiografizm, autotematyzm czy manifest programowy - na podstawie wybranych utworów z co najmniej dwóch epok literackich.
5. Przedstaw dwie – trzy najciekawsze wg Ciebie powieści współczesne i przeanalizuj je, posługując się odpowiednimi terminami z poetyki. Omów też zastosowane przez siebie kryteria oceny dzieła literackiego.
6. Rola lektur w kształtowaniu postaw bohaterów literackich. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
7. Funkcje motywów historycznych w literaturze fantasy – omów na podstawie analizy wybranych dzieł dwóch wybranych pisarzy.
8. Kategoria czasu w dziele literackim. Omów różne przykłady stosunku człowieka do przemijania w utworach z dwóch - trzech epok literackich. Analiza wybranych utworów.
9. Listy jako źródło wiedzy o człowieku i jego czasach. Rozwiń temat, analizując przykłady korespondencji wybranego twórcy.
10. Dzienniki jako źródło wiedzy o człowieku i jego czasach. Rozwiń temat, analizując wybrany przykład / przykłady tego typu formy podawczej w literaturze współczesnej.
11. Dokument i parabola jako dwa sposoby mówienia o współczesności. Zanalizuj i porównaj trzy – cztery przykłady utworów literackich.
12. Przedstaw i porównaj manifesty programowe dwóch pokoleń literackich na wybranych przykładach.
13. Mit dzieciństwa w literaturze polskiej. Omów różne jego funkcje, analizując wybrane utwory literackie.

14. Przedstaw różne funkcje motywu arkadyjskiego na przykładach utworów wybranych z trzech epok historycznoliterackich.
15. „Tyle wiemy o sobie, ile nas sprawdzono.” Omów postawę bohatera literackiego w sytuacji krańcowej próby moralnej na wybranych przykładach z różnych epok literackich.
16. Dramat polskiego emigranta w literaturze porobiorowej i współczesnej. Rozwiń temat na przykładzie analizy wybranych utworów.
17. Czy podróże kształcą? Odpowiedz, wykazując na dwóch - trzech przykładach wpływ podróży na filozofię twórczą pisarza i kreację postaci literackich.
18. Różne funkcje toposu wędrówki. Omów na przykładach dzieł literackich XIX i XX wieku.
19. Odwieczna opozycja cywilizacji i natury. Zbadaj ich relacje na podstawie analizy utworów literackich dwóch wybranych epok.
20. Jakich wartości poszukuje Pan Cogito? Zanalizuj postawę bohatera cyklu utworów Zbigniewa Herberta.
21. Portret kobiety we współczesnej literaturze lub publicystyce. Na wybranych przykładach omów, jak zmienia się rola kobiety w rodzinie i społeczeństwie.
22. Dawniejsze i współczesne obrazy rodziny. Scharakteryzuj sposoby ich przedstawienia w literaturze polskiej i obcej na podstawie wybranych utworów literackich.
23. Mickiewicz – malarz słowa. Wykaż bogactwo języka poetyckiego polskiego wieszca na przykładzie analizy wybranych utworów literackich.
24. Artystyczne wykorzystanie motywów ludowych w twórczości wybranych pisarzy. Scharakteryzuj ich formy i funkcje w celowo dobranych utworach.
25. Omów funkcje ideowo – artystyczne zakończenia utworu literackiego na wybranych przykładach.
26. Utopie i antyutopie w literaturze – ich sposoby kreowania oraz funkcje. Scharakteryzuj na wybranych przykładach.
27. Twórczość Jana Kochanowskiego w polskiej tradycji literackiej. Na wybranych przykładach utworów literackich omów aktywny stosunek pisarzy do **rzeczy czarnoleskiej** w zakresie formy i treści.
28. Kariery polityczne i awanse społeczne w ujęciu pozytywnym i negatywnym. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
29. Dialog z tradycją średniowieczną we współczesnej literaturze polskiej – zanalizuj trzy – cztery różne przykłady.
30. Aluzja literacka jako sposób prowadzenia dialogu z tradycją. Przedstaw jej różne funkcje na podstawie wybranych utworów współczesnych.

31. Sposoby wykorzystania motywu *teatru w teatrze* w literaturze. Omów na przykładach z dwóch różnych epok.
32. Portrety par małżeńskich w literaturze jako odzwierciedlenie charakteru epoki. Omów temat, analizując wybrane utwory trzech okresów historycznoliterackich.
33. Retrospekcja jako zabieg kompozycyjny w powieści. Zanalizuj sposoby i funkcje przywoływania przeszłości w trzech wybranych utworach XIX i XX wieku.
34. Niepokoje egzystencjalne jako cecha postawy bohatera – omów na przykładach dzieł literatury współczesnej.
35. Drzewo – symbol, świadek i uczestnik życia postaci literackich. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
36. Dialog twórców literackich z filozofami. Przedstaw problem na wybranych przykładach dzieł literatury dawnej (do XVIII wieku) lub literatury XIX i XX wieku.
37. Polacy w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw sposoby kreowania portretów i ich funkcje w literaturze XIX i XX wieku.
38. Wizja losu człowieka w teatrze absurdu – na podstawie wybranego dzieła literackiego dokonaj analizy stosunków międzyludzkich we współczesnym świecie.
39. Omów rolę kobiety w mieście XIX i XX wieku na podstawie czterech przykładów z literatury polskiej.
40. Postaci literackie w twórczości wybranego autora literatury współczesnej . Omów ich funkcję i sposób prezentowania na trzech przykładach.
41. „Miłość niejedno ma imię” – omów funkcjonowanie motywu miłości w wybranych utworach trzech różnych epok.
42. Wpływ pieniądza na życie bohatera literackiego. Przedstaw problem na wybranych przykładach z różnych epok.
43. Od afirmacji do kontestacji. Omów różne sposoby przedstawienia relacji Bóg – człowiek na przykładach literatury dwóch epok.
44. Literackie rodzeństwa. Przedstaw ich wizerunki, charakteryzując relacje między nimi a pozostałymi bohaterami.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Jak żyć, aby być szczęśliwym? Skonfrontuj poglądy wybranych pisarzy epoki staropolskiej (zawarte w utworach literackich) ze współczesnymi opiniami o szczęściu w innych tekstach kultury.
2. Przedstaw stosunek artystów do sarmatyzmu w kulturze późniejszych epok (na podstawie analizy dzieł literatury i innych tekstów kultury).
3. Zanalizuj różne przykłady demaskacji polskich mitów w literaturze i filmie oraz oceń ich funkcję.
4. Strój jako ikona kultury. Omów zagadnienie na podstawie wybranych tekstów kultury (literatura i inne dziedziny sztuki) trzech epok historycznoliterackich.
5. Różne odmiany kategorii niezwykłości w tekstach kultury: cudowność, fantastyka, baśniowość, magia. Omów na wybranych przykładach (z literatury i innych dziedzin sztuki).
6. Zagadnienie odpowiedzialności moralnej w literaturze i innych dziedzinach sztuki przełomu XX i XXI wieku. Omów przykłady zróżnicowane pod względem tematycznym i formalnym.
7. Symbolika lustra w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów na wybranych przykładach z różnych okresów rozwoju kultury.
8. Miasto lub region (Zakopane, Kraków, Warszawa..., Podhale, Mazowsze...) jako inspiracja i temat w literaturze i malarstwie. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
9. Etos wybranego zawodu w literaturze i innych tekstach kultury dwóch epok literackich. Omów na trzech – czterech przykładach.
10. Wybierz i zinterpretuj symbolikę jednego z żywiołów: ognia, wody... Rozwiń zagadnienie na podstawie tekstów kultury (literatura i inne dziedziny sztuki) dwóch epok historycznoliterackich.
11. Wydarzenie historyczne jako temat literatury i innych dziedzin sztuki. Omów zagadnienie, analizując wybrane teksty kultury.
12. Tradycyjna i nowatorska inscenizacja wybranego dramatu. Dokonaj analizy porównawczej przykładowych spektakli i ich literackich pierwowzorów.
13. Bohater o różnych twarzach. Przedstaw sposoby funkcjonowania motywu maski w wybranych tekstach kultury.
14. Filmowe lub teatralne realizacje dramatu W. Szekspira. Analizując wybrany utwór, przedstaw różne koncepcje jego adaptacji.
15. „Ostoja polskości” czy „świat zepsuty”? Wizerunki szlachty w wybranych tekstach kultury. Omów i oceń z punktu widzenia człowieka współczesnego.
16. Wpływ nowych technik medialnych (film, telewizja, fotografia, plakat, reklama, Internet) na rozwój literatury XX i XXI wieku. Wykaż związki na wybranych przykładach.

17. Różne ujęcia motywu Sądu Ostatecznego w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Rozwiń temat na przykładach wybranych dzieł.
18. Afryka i jej mieszkańcy jako temat różnych tekstów kultury XIX i XX wieku. Przedstaw na trzech – czterech wybranych przykładach.
19. Literackie i ikonograficzne portrety świętych. Scharakteryzuj sposoby ich ujęcia w wybranych dziełach różnych epok kulturowych.
20. Literatura i muzyka. Omów oddziaływanie tych sztuk na siebie w jednej epoce (na wybranych przykładach).
21. Rola natury w literaturze i malarstwie dwóch epok. Przedstaw charakterystykę porównawczą wybranych motywów i sposobów ich funkcjonowania (na wybranych przykładach).
22. Dialog z tradycją romantyczną w literaturze i filmie II połowy XX wieku. Omów na wybranych przykładach typy bohatera i motywy.
23. **Popkultura kradnie i fałszuje mity (Roland Barthes)**. Na wybranych przykładach z literatury, filmu i mass mediów omów i oceń relacje między kulturą niską a kulturą wysoką w świecie współczesnego człowieka.
24. Awangarda we współczesnym teatrze. Scharakteryzuj nowatorskie poszukiwania ideowe i formalne na przykładzie analizy dzieł wybranego autora lub reżysera (np. Witkacy, J. Grotowski, T. Kantor, S. Beckett, E. Ionesco, P. Brook, P. Schaffer, inni...).
25. Piosenka jako manifest Twojego pokolenia. Na wybranych przykładach scharakteryzuj zawarty w niej świat wartości młodego człowieka.
26. Portret Kozaka i kozaczyzny w tekstach kultury – przedstaw różne ujęcia tematu na przykładach z literatury i innych dziedzin sztuki z dwóch różnych epok.
27. Jak funkcjonuje motyw dekalogu w literaturze i filmie XX wieku? Omów na podstawie wybranych przykładów.
28. Wizje Kresów w literaturze i filmie. Scharakteryzuj na podstawie wybranych przykładów.
29. Różne sposoby prezentowania i funkcje motywu anioła w tekstach kultury (literatura i inne dziedziny sztuki) – przedstaw temat na przykładach z trzech epok historycznoliterackich.
30. Różne sposoby nawiązania do mitów w literaturze i filmie fantasy – omów zagadnienie na podstawie trzech wybranych tekstów kultury.
31. Sport jako temat literatury i innych dziedzin sztuki współczesnej – przedstaw różne ujęcia tematu, analizując wybrane dzieła trzech – czterech twórców.
32. Ideały harcerskie w tekstach kultury dotyczących okresu drugiej wojny światowej – scharakteryzuj na trzech przykładach z literatury i innych dziedzin sztuki.

33. Dyskusja sztuk – obraz fotograficzny, dzieło malarskie i opis literacki. Na podstawie trzech przykładów przedstaw i porównaj sposoby obrazowania w różnych tekstach kultury.
34. Obraz współczesnego świata w różnych formach reportażu – porównaj środki ekspresji w reportażu literackim i fotograficznym na dwóch wybranych przykładach.
35. W jaki sposób dzieło malarskie inspiruje współczesnych pisarzy? Omów różne funkcje nawiązań na podstawie analizy wybranych dzieł.
36. Dwory i dworki szlacheckie jako znaki tradycji narodowej. Przedstaw zagadnienie na podstawie wybranych tekstów kultury (literatura i inne dziedziny sztuki).
37. ***Nadzieja przychodzi do człowieka wraz z drugim człowiekiem (Dante)***. Przedstaw wybrane sylwetki bohaterów literatury i filmu, o których można powiedzieć, że przynieśli innym nadzieję.
38. Motyw owocu w literaturze i innych tekstach kultury. Na wybranych przykładach przedstaw sposoby jego prezentacji oraz różnorodne funkcje.
39. Motyw ptaka i różne sposoby jego wykorzystania w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów zagadnienie na przykładach z trzech epok.
40. Motyw kwiatu – omów na przykładach z dwóch epok różne sposoby jego prezentacji i funkcje, jakie pełni w wybranych tekstach kultury.
41. Paraboliczny charakter baśni – jakie uniwersalne prawdy o świecie i człowieku można odnaleźć w baśni literackiej i filmowej? Omów na dwóch – trzech wybranych przykładach.
42. Symbolika liczby w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów na wybranych przykładach z różnych okresów rozwoju kultury.
43. Lęk i strach jako źródło motywacji ludzkich działań. Przedstaw dwie – trzy sylwetki bohaterów literackich i filmowych, przeżywających różne stany lękowe, wykazując ich wpływ na sposób postępowania, charakter podejmowanych decyzji i osobowość.
44. Różne sposoby prezentacji wybranego motywu architektury (katedra, pałac, zamek ...). Omów temat na podstawie wybranych tekstów kultury dwóch epok.
45. Brzydota oraz jej funkcje w kształtowaniu obrazu świata i postaci. Przeanalizuj wybrane przykłady literatury i innych dziedzin sztuki.
46. Miasto jako przestrzeń życiowa. Dokonaj analizy porównawczej wybranych przykładów z różnych tekstów kultury.
47. Motyw tańca w literaturze i sztuce. Omów jego sposoby prezentowania i funkcje na trzech – czterech przykładach z różnych epok.
48. Piękno i brzydota – omów dwa sposoby widzenia świata w literaturze i sztuce dwóch wybranych epok.
49. Kreowanie fikcyjnej rzeczywistości gier komputerowych za pomocą wybranego motywu literackiego. Przedstaw sposoby jego wykorzystania na wybranych przykładach.

- 50.** Literackie, malarskie i muzyczne wizje ogrodu. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
- 51.** Szkoła w literaturze i filmie. Postępując się wybranymi przykładami, przedstaw różne sposoby prezentowania tematu i kreowania wizerunku szkoły.

JĘZYK

1. Funkcje stylizacji biblijnej w literaturze różnych epok. Przeanalizuj ją i zinterpretuj na wybranych przykładach.
2. Humor, dowcip, satyra jako sposób mówienia o współczesnej rzeczywistości – omów zagadnienie, analizując wybrane utwory dwóch - trzech zespołów kabaretowych.
3. Sztuka epistolografii. Scharakteryzuj język listów wybranej postaci autentycznej, np. artysty, króla, polityka.
4. Dokonaj analizy języka piosenek jednego z zespołów ostatnich lat i oceń na jej podstawie zasadność doboru środków wyrazu w zakresie idei, wzorów zachowania, świata wartości i kondycji współczesnej młodzieży.
5. Pomysłowość współczesnych dziennikarzy. Wykorzystując kilka - kilkanaście przykładów, zanalizuj oryginalne, ciekawe nagłówki prasowe. Scharakteryzuj ich stylistykę i funkcje.
6. Omów wpływ warunków historycznych na rozprzestrzenianie się zapożyczeń językowych w polszczyźnie. Zanalizuj wybrane przykłady, określając ich typ klasyfikacyjny i formę gramatyczną.
7. Perswazyjna funkcja języka reklamy. Dokonując analizy językowej przykładowych tekstów, wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.
8. Scharakteryzuj indywidualne cechy językowe współczesnego polityka lub felietonisty na przykładzie analizy wybranych tekstów.
9. Na wybranych przykładach przeprowadź analizę językową *Listów do redakcji* w pismach dla młodzieży, kobiet lub mężczyzn.
10. Tak mówią młodzi. Na podstawie analizy celowo zgromadzonego materiału scharakteryzuj język Twojej grupy rówieśniczej i oceń występujące w nim zjawiska.
11. Zbadaj język telefonu, Internetu i kartki pocztowej, czyli omów środki i funkcje komunikacyjne współczesnej informacji, analizując zgromadzony materiał.
12. Etyka komunikacji językowej a przykłady jej naruszania. Omów na podstawie różnych wypowiedzi publicznych i prywatnych.
13. Na podstawie analizy nazw sklepów, restauracji, barów i instytucji usługowych oraz tekstów reklam omów problem zapożyczeń językowych.
14. Funkcje zdrobnień – porównaj przykłady w wybranym tekście literackim, publicystycznym i języku potocznym.
15. Imię, przydomek, przezwisko, nazwisko – polskie nazwy osobowe jako świadectwo procesów kulturowych i socjologicznych. Omów temat na celowo dobranych przykładach.
16. Przyczyny błędów w odmianie nazwisk. Omów je na celowo zgromadzonym materiale językowym.

17. Różne sposoby indywidualizacji języka wybranych bohaterów literackich jako metody budowania realistycznego obrazu świata w prozie XIX i XX wieku. Analiza wybranych przykładów.
18. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje na przykładzie analizy wybranych tekstów z literatury współczesnej.
19. Język komentatorów sportowych – dokonaj analizy porównawczej indywidualnych cech językowych dwóch dziennikarzy na celowo dobranych przykładach.
20. Dokonaj analizy wybranych mechanizmów słowotwórczych charakterystycznych dla języka współczesnej młodzieży, opierając się na zgromadzonym w tym celu materiale językowym.
21. Analizując wybrane przykłady, scharakteryzuj nowomowę jako język propagandy i tworzywo poetyckie.
22. Zróznicowanie języka ze względu na płeć – odmienność stylów mówienia kobiet i mężczyzn z perspektywy historycznoliterackiej i lingwistycznej. Omów zagadnienie na celowo dobranych przykładach z dwóch epok.
23. Omów na wybranych przykładach pochodzenie nazw miejscowych twojego regionu.
24. Frazeologia biblijna i jej funkcjonowanie w języku polskim. Przedstaw zagadnienie, uwzględniając mechanizmy tworzenia związków. Zanalizuj celowo wybrany materiał językowy.
25. Język mówiony jako tworzywo literatury (np. w twórczości B. Prusa, J. Tuwima, M. Białoszewskiego, S. Barańczaka). Zanalizuj na podstawie celowo dobranych utworów.
26. Twoja opinia o zapożyczeniach językowych. Omów przykłady udanych – według Ciebie – i nieudanych zapożyczeń we współczesnej polszczyźnie.